

2012-2013

קורס 290.1021 – יסודות הסייעוד

סמסטר א'

מועד: יום א' שעות 8-12

מרצים: ד"ר אפרת שדמי (מרכזת הקורס), ד"ר שרה שחף, ד"ר אולג זסלבסקי

שעות קבלה בתיאום מראש במייל או בטלפון:

ד"ר אפרת שדמי: 8288557, eshadmi@univ.haifa.ac.il

ד"ר שרה שחף: 8288018, sshachaf@univ.haifa.ac.il

ד"ר אולג זסלבסקי: 8288749, יפורסם בהמשך

אתר אינטרנט: אתר הוראה מתוקשבת היילרן (<http://online.haifa.ac.il/>) - קורס 290.1021

רמת הקורס: תואר ראשון שנה א'

מבנה הקורס: קורס מבוא שנתי, המשלב הרצאות במליאה, דיונים וסדנאות בקבוצות.

הקורס מהווה דרישת קדם לכל קורסי הסייעוד והניהול הבאים אחריו.

על הקורס ומטרתו המרכזית:

הקורס יתמקד בנושאים בעלי זיקה ישירה לסייעוד: הבריאות, האדם, הטיפול האיכפתי-Caring והיבטים סביבתיים וחברתיים. בבסיס הקורס יעמדו היסודות הערכיים עליהם נשען המקצוע ההומניזם, והאיכות. מטרת העל של הקורס היא גיבוש השקפת עולם פרופסיונאלית בסייעוד.

יעדים:

- פיתוח חשיבה מערכתית ביקורתית.
- פיתוח מודעות לחשיבות התפקוד בשונות ובעמימות בחברה המודרנית.
- פיתוח מודעות לחשיבות התפקוד במורכבות.
- פיתוח יכולת למידה עצמית וקבוצתית.
- פיתוח מודעות עצמית לשינויים שחלו בזהות המקצועית במהלך הקורס.

תכנים:

- על מושג הבריאות
- הגדרות ומאפייני המושג.
- ההשפעות של תפיסת בריאות שונה על מצב בריאות האוכלוסייה.
- על מערכת בריאות
- הכרות מבנה מערכת הבריאות.
- היסטוריה של מערכת הבריאות בארץ.
- גורמים שהשפיעו על מערכת הבריאות בארץ.
- חוק הבריאות והשפעתו על מערכת הבריאות בארץ.

■ אתיקה וחשיבה ביקורתית בסייעוד

ההתנהגות המקצועית.

קונפליקט בין תפיסות ערכיות שונות של גורמים במערכת.

חשיפה לערכי הקוד האתי.

■ מאפייני הלקוח כצרכן של מערכת הבריאות.

חוק זכויות החולה והשלכותיו לגבי המערכת.

■ מקצוע הסייעוד בראייה היסטורית.

הגדרות הסייעוד השונות והתפתחות מקצוע הסייעוד.

■ תפקיד הקהילה בבריאות.

מתודולוגיה:

רוב החומר יינתן לקריאה בבית כדרישת קדם לדיונים בכיתה. התרגיל האישי הינו בסיס לעבודה קבוצתית בכיתה.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה (היעדרות מותרת עד 20%)
2. קריאת ספרות וניהול יומן קריאה אישי (הנחיות בנספח 1)
3. תרגיל אישי – הכנה לקראת הדיון הקבוצתי בנושא המטופל במרכז (הנחיות בנספח 2)
4. ניתוח סוגיות שונות בכתב ברמה אישית וקבוצתית

הערכה:

10% מהציון	- השתתפות פעילה בדיונים ופרזנטציות
10% מהציון	- ניהול יומן קריאה אישי
10% מהציון	- תרגיל אישי
70% מהציון	- מבחן סיכום סמסטר אישי
- ציון עובר בכל סמסטר – 70.

תוכנית השיעורים :

מטלות להגשה	נושא השיעור	תאריך	
	מליאה קבוצות	פתיחה הצגת תכני הקורס היכרות קבוצתית	21.10.12 1.
	מליאה קבוצות	הבסיס הערכי של הסייעוד : על הומניזם והשקפת עולם. זהות מקצועית ראשונית	28.10.12 2.
יומן קריאה (הנחיות בנספח 1)	קבוצות	בריאות – הגדרות והשפעות על מצב בריאות האוכלוסיה	04.11.12 3.
יומן קריאה	קבוצות	סיעוד וקהילה	11.11.12 4.
יומן קריאה	מליאה	צמתים היסטוריים בהתמקצעות הסייעוד	18.11.12 5.
יומן קריאה	מליאה קבוצות	על סיעוד, חוק ואתיקה	25.11.12 6.
יומן קריאה	מליאה	קשישים וסייעוד	02.12.12 7.
		חופשת חנוכה	09.12.12
1. יומן קריאה 2. תרגיל אישי (הנחיות בנספח 2)	מליאה קבוצות	Caring דיון קבוצתי : המטופל במרכז	16.12.12 8.
יומן קריאה	מליאה	מערכת הבריאות	23.12.12 9.
יומן קריאה	מליאה קבוצות	חוק בריאות בקבוצות : דיון בסוגיות במבנה המערכת	30.12.12 10.
יומן קריאה	מליאה קבוצות	אי שוויון בבריאות	06.01.13 11.
יומן קריאה	מליאה	מחקר בסייעוד	13.01.13 12.
	מליאה	מבטו של חולה	20.01.13 13.
	מליאה קבוצות	סיכום והכנה למבחן	27.01.13 14.

*ייתכנו שינויים בתוכנית השיעורים. יש להתעדכן באופן שוטף בלוח המודעות באתר הקורס.

ביבליוגרפיה:

ספר מומלץ (הרחבה על כל אחד מהנושאים המועברים בקורס):

- Potter, P.A., & Perry, A.G. (2007) *Fundamentals of nursing*, 6th Ed. St. Louis, Mo.: Elsevier Mosby
- (קיים גם במהדורות מ-2001/2005)

בריאות – הגדרה והשפעותיה על מצב בריאות האוכלוסייה (04.11.12)

קריאת חובה

- Smith, J.W. (1985). Levels of public health. *Public Health Nursing*, 2, 138-144.
- קריאה מומלצת
- Kenney, J.W. (1992). The consumer's views of health. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 829-834.

סיעוד וקהילה (11.11.12)

קריאת חובה

- דונחין. מ. (1997). עיר בריאה. בטאון רשת הערים הבריאות בישראל, 1-3.
 - דונחין. מ. (2005). אחראיות לאומית לבריאות לאומית. זמן הרפואה, 2(18), 52-53.
 - פרידמן. מ. (2005). "קיים פער עצום ברמת בריאות הציבור בין אזורים שונים." זמן הרפואה, 2(18), 24-29.
- קריאה מומלצת

- Ottawa Charter for Health Promotion (1987) W.H.O Canada 12-19.

צמתים היסטוריים בהתמקצעות הסיעוד (18.11.12)

קריאת חובה

- גלזר, ת., גולנדר, ח. (1993). פלורנס נייטינגל הגברת הראשונה של הסיעוד, האחות בישראל, 145, 30-32.
- פיקר, א. ותורן, א. (2009). מדיניות מקצועית ברמה הלאומית. בתוך א. תורן וא. פיקר (עורכים). מנהיגות בלבן: ניהול סיעוד בבתי חולים (עמ' 27 - 40). ירושלים: הוצאת מאגנס. <http://www.publishersrow.com/dBookReader/default.asp?bvid=5221>

קריאה מומלצת

- Black, N. (2005). Rise and demise of the hospital: a reappraisal of nursing. *BMJ*, 331, 1394-1396.
- Donaldson, K. S., Crowley, D.M. (1978). The Discipline of Nursing. *Nursing Outlook*, 2, 113-120.
- Kitson, A. L. (1996). Dose nursing has a future? *BMJ*, 313, 1647-1651.
- רסין, מ' ועמיתיה (2007). פלורנס נייטינגל במנהרת הזמן. גוף ידע, (2)2, 77-80.

על סיעוד, חוק ואתיקה (25.11.12)

קריאת חובה

- הסתדרות האחיות והאחים בישראל (1994). *הקוד האתי לאחיות ולאחים בישראל*.
 - וגנר, נ. וטבק, נ. (2009). אתיקה בסייעוד. בתוך א. תורן וא. פיקר (עורכים). *מנהיגות בלבן: ניהול סיעוד בבתי חולים* (עמ' 307 - 340). ירושלים: הוצאת מאגנס.
- <http://www.publishersrow.com/dBookReader/default.asp?bvid=5221>
על-מנת לצפות בגרסה האלקטרונית מהבית יש להגדיר את הדפדפן על-פי ההנחיות להתחברות מהבית:

http://lib.haifa.ac.il/index.php?option=com_content&task=view&id=49&Itemid

1= (הגדרה חד-פעמית ורלוונטית לכל מאגרי המידע הזמינים דרך הספרייה).

קריאה מומלצת

- טבק, נ., רכס, ר. (1997). מבט סיעודי על חוק זכויות החולה, *האחות בישראל*, 155, עמודים 20-23.
- ישי, ר. (2002). הזנת חולה במצב סופני והזכות למות, הרפואה, 141, 213-216.
- קיגלי – שמש, ר., ביריה, ל. (1997). חוק זכויות החולה – היבטים ערכיים והשלכות קליניות, *האחות בישראל*, 155, 14-19.

קשישים וסיעוד (02.12.12)

קריאת חובה

- בן יעקב, א' (2005). האתגר שבהפחתת הסבל: דיכאון תגובתי לאחר אירוע מוחי. סיעוד נירולוגי, 2, 21-26.
- גרפינקל, ד' (2010). גישה חדשה להקטנת עומס התרופות (Polypharmacy) במבוגרים ובקשישים. *עדכון ברפואה פנימית*, 23, 27-31.
- איילון, ל' (2009). פחדים והתממשותם: חוויותיהם של קשישים ובני משפחותיהם מהחיים עם עובדים זרים המטפלים בקשישים. *גרונטולוגיה*, 36(4), 99-110.

קריאה מומלצת

- Zisberg, A., Shadmi, E., Sinoff, G., Gur-Yaish, N., Srulovici, E., & Admi, H. (2011). Low Mobility During Hospitalization and Functional Decline in Older Adults. JAGS, 59, 266-273.

1. Caring בסיעוד (16.12.12)

קריאת חובה

- שרה שחף. המטופל במרכז - על האתוס והגיונו. בתוך: לעסוק בסיעוד בישראל, 1960-1995. ההגיונות המעצבים את תודעת התמקצעות האחיות: על דיסוננס קוגניטיבי והתמודדות. חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה". בית הספר להיסטוריה, מכון כהן להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות, הפקולטה למדעי הרוח, אוניברסיטת תל אביב. (2009).
- Watson, J. (2006). Theory evolution. Retrieved on 1.5.2008, from:
http://currentnursing.com/nursing_theory/Watson.htm

2. דיון קבוצתי: המטופל במרכז (16.12.12)

קריאת חובה

- ראה הנחיות לתרגיל אישי להגשה בנספח 2.

מערכת הבריאות (23.12.12)

קריאת חובה

- שובל, י. ט., אנסון, ע. (2000). העיקר הבריאות- מבנה חברתי ובריאות בישראל, מגנס, ירושלים. פרקים ב, ג, עמודים 83-126.

חוק הבריאות (30.12.12)

קריאת חובה

- בן נון, ג. ברלוביץ, י. שני, מ. (2005) חוק ביטוח בריאות ממלכתי. מערכת הבריאות בישראל. הוצאת משרד הביטחון. עמודים 165-212.

קריאה מומלצת

- חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד (1994). רשומות ספר החוקים, עמודים 156-206.

פערים ואי שוויון בבריאות (20.03.12)

קריאת חובה

- אפשטיין, ל. (2009). אי שוויון בבריאות בישראל: הבעיה, הסיבות והפעילות הדרושה לצמצומו. בתוך: דורון, ח. (עורך) *מערכת הבריאות: לאן? הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון*. עמ' 73-99.
- אלחיאני, א. ופרינטי, מ. (2008). אי שוויוניות בבריאות בישראל – תפקידו של רופא המשפחה. *הרפואה*, 147(12), 1004-1009.

מחקר בסייעוד (13.01.13)

קריאת חובה:

- מיכלינה, ס., מילמן, ל. (2006). אחות בתפקיד מתאמת מחקר בנוירולוגיה, סיעוד נוירולוגי, 3 : 18-22.
- גולנדר, ח. וקרוליק, ת. (2006) חמישים שנות מחקר סיעודי בישראל: תכנים, שיטות ולוגיסטיקה. *גוף ידע*, 1, 34-41.

קריאה מומלצת:

- Trinkoff AM, Johantgen M, Storr CL, Gurses AP, Liang Y, Han K. (2011). Nurses' work schedule characteristics, nurse staffing, and patient mortality. *Nursing Research*. 60(1):1-8.
- Zisberg, A., Shadmi, F., Gur –Yaish, N., Sinof, G., Srulovici, E., & Ademy, H. (2011). Low mobility during hospitalization and older adults' functional decline. *Journal of the American Geriatrics Society*. 59(2), 266-73. doi: 10.1111/j.1532-5415.2010.03276.x.

נספח 1 - הנחיות לניהול יומן קריאה

לכל שיעור יש לסכם מאמר אחד מתוך רשימת המאמרים לאותו השיעור כפי שמופיעים בסילבוס. הסיכום יכול את עיקרי הדברים, התרשמות אישית, תובנות, שאלות שהתעוררו בעקבות הקריאה.

דרישות: היקף הסיכום - עמוד אחד מודפס בגודל פונט 12, ברוח 1.5.

מועד הגשה אחרון: **08:00 בבוקר** ביום ראשון **בכל** שבוע (מלבד השבועיים ראשונים של הסמסטר).

ההגשה תתבצע באמצעות אתר ההוראה המתקשבת של הקורס (יסודות הסייעוד אי-שיעור 12 1021 א) בהילרן, במעטפת **מטלות**. בשם הקובץ יש לרשום את נושא המטלה ושם הסטודנט המגיש.

על מנת להגיש את הקובץ אנא היכנסו לאפשרות "**מטלות**" בסרגל הכלים בראש הדף. בעמוד שנפתח בחרו את המטלה הרלוונטית לאותו שבוע. בעמוד שייפתח לחצו על הכפתור "**תיבת הגשה**", בחרו את הקובץ ממחשבכם באמצעות **Browse**, לחצו על "הוסף את הקובץ" ו"שלח". בסיום השליחה יתקבל אישור על ההגשה. לנחותכם לומדה מפורטת להגשת מטלות בסרגל הכלים באתר הקורס ("**כיצד להגיש מטלה?**") או בקישור הבא:

/bareket/ShowItemByType.asp?random=20645&sid=170060&iid=451751&GO_BACK=ExerciseMenu.asp&SentFrom=ExerciseMenu.asp&user=student&vcCourseGuid=827A848E37B92E41A3ED3BD74F8848F5&vcCourseID=101071&newwin=no

נספח 2 - תרגיל אישי – הכנה לקראת הדיון הקבוצתי בנושא המטופל במרכז

אנא קראו את הפרקים הבאים :

- גיינו, ב. (1984). *סיפור האחות*, (תרגום מאנגלית), הוצאת מועדון קוראי מערבי פרקים 18, 22 עמודים 255-266, 297-315.
 - גרואן, ש (2008). *מים לפילים*. אור יהודה: כנרת זמורה ביתן. פרקים: 1 (עמ' 16-25) ו-19 (עמ' 296-301).
 - פרנק, ח. (1996). *פתק*, הוצאת ידיעות אחרונות, ספרי חמד, פרקים: 16, 18, 19, 22.
 - אלבום, מיץ', (1998). *ימי שלישי עם מורי: איש זקן, איש צעיר ומשמעות החיים*. תל-אביב: מטר.
- יש לקרוא את כול הספר (בעברית או אנגלית) או לראות סרט / Tuesdays with Morrie / Mitch Albom או ללכת להצגה של תיאטרון חיפה בשיתוף תיאטרון הקאמרי: ימי שלישי עם מורי.

הנכם מתבקשים לכתוב שאלות, תובנות, או רגשות שהתעוררו בכם לאור קריאת הפרקים הנ"ל, תוך התייחסות לחומרי הקורס שנלמדו. חשוב להתייחס להקשר (בעקבות מה עלו השאלות/תובנות/רגשות המתוארים). אין צורך לסכם את קטעי הקריאה, אלא להתייחס אל מה שלמדתם ו/או הרגשתם במהלך הקריאה. יש לציין הפניה לחומרי הקריאה ולהתייחס לכל אחד מהם בנפרד (רק לקטע אחד בכל פעם) או במרוכז (למשל: "לאור קריאת הפרקים ____ בהם עלו הסיטואציות הבאות: ____ התעוררו בי השאלות ____").

דרישות: היקף העבודה עמוד אחד מודפס, בגודל פונט 12, ברווח 1.5.

מועד **הגשה אחרון:** 16.12.12 בשעה: 8:00 בבוקר.
התרגיל יוגש במעטפת "מטלות" באתר ההוראה המתקשבת של הקורס.